

Gică Manole

MIHAI EMINESCU

despre

Unitatea Românilor

Cuprins

Cuvânt înainte.....	7
Istoria e Cugetarea lui Dumnezeu!	11
Despre Originea Românilor	14
„Unirea Principatelor într-un singur stat sub nume de România”	17
„Ideea Unirii Românilor sub un singur sceptru e o idee veche austriacă”	24
„Cine e bun român, cine rău?”	29
„Ideea Daco-Română ca aspirație politică...”	34
„Ei, care n-au fost români, neam de neamul lor...”	38
„Demagogia la noi e de origine fanariotă...”	45
„A pretinde că e român s-a dovedit a fi un lucru profitabil...”	50
„60 de ani după domnia fanarioților...”	54
„Evreii au zis Congresului de la Berlin: «Sau țara să fie cum vrem noi, sau să nu fie»”	61
„Unde erau Caradalele patriotice atunci?”	67
„Din izvor sigur ni se anunță...”	75
„Teoria noastră asupra antagonismului de rase în România...”	77
„A face dintr-o Carada om de stat...”	86
„Tot Vodă după Vodă...”	90
„Cel care știe istoria țării noastre...”	92
„Opinia noastră rămâne statornică...”	95
„Asemenea afirmări nu se discută”	99
„De la 1200 și până azi...”	103

„...Demagogia cea mai rea e introdusă în țară de un grec, C.A. Rosetti...”	105
„Regele a comis greșeala...”	112
„Ca rasă veche, ea trebuie să degenereze...”	115
„De aceea v-ați supărat foc pe spusele mele...”	119
„Teoria despre pătura suprapusă...”	126
„Cât pentru români, puțin îmi pasă”	131
„Românii nu mai sânt o națiune, ci o adunătură de naționalități...”	135
„Gazette de Roumanie ne dă lecții...”	138
„Zi de zi ne Americanizăm”	140
„Dacia Viitoare...”	142
„N-avem bucurie de tinerimea ce studiază la Paris...”	145
„Încredințez Iașilor, leagănul Unirii, această statuie...”	148
„...Scuzele umilite ale bondului Stătescu...”	153
„Lașitate în acte, obraznicie în Cuvinte...”	156
„D. Grădișteanu nu va provoca nici un război între Austria și România...”	159
„Tonul articolului din «Pester Lloyd» este impertinent...”	162
ANEXE	165
Originea românilor	167
Cu greu se va găsi.....	169
„Românul” a contractat năravul.....	174
Teoria noastră.....	179
Au amețit fanarioții	185
Materiale etnologice privind în parte și pe d. Nicu Xenopolus, criticul literar de la „Pseudo-românul”	189
N-avem bucurie...	195

Istoria e Cugetarea lui Dumnezeu!

Una dintre marile pedepse istorice pe care românii le-au trăit, experimentat și suportat în existența lor istorică a fost, în viziunea lui Mihai Eminescu, dezbinarea, dezunirea, separarea politică. Românii au caractere puternice, personalități autonome, au o formidabilă neîncredere în semenii de lângă ei. Neîncrederea în semeni naște suspiciuni. Suspiciunile sunt alimentate de neîncredere și de presupunerea unor intenții „subversive”¹.

Dezbinarea simțită de poetul național ca o realitate nefastă încă ar fi fost suportabilă dacă nu ar avea durată în Timp. Neîncrederea, invocată de simbolul național cel mai de preț al Națiunii Române, pe care el o simțea a fi dominatoare, nu reprezintă răul cel mai mare în sine. Românii sunt oameni pasionali, orgolioși, cu personalități puternice, fapt care îi face lesne neîncredători în semenul de lângă ei. Acest rău istoric, dacă se cristalizează și devine permanent, fiind moștenit din generație în generație, poate deveni cauza unor eșecuri istorice majore identificate de către Mihai Eminescu drept „antiteze” istorice.

În succesiunea lor, generațiile înțeleg că au mari datorii, obligații morale față de înaintași. Că nu se pot rupe de Strămoși, deși unii ar dori acest lucru. Șansa românilor poate izvorî din modul cum își înțelege menirea fiecare generație. O generație se înțelege pe ea însăși la modul ideal raportându-se la trecut. Ea simte acut că nu se poate dezinteresa de prezent, de starea istorică existentă.

Când o generație înțelege rostul ei, membrii acesteia se solidarizează și caută să elimine sursa răului adus de dezbinare, dezunire, separare. Remediul la răul moștenit existent vine, obligatoriu, din pietatea, dragostea „către trecutul nostru

¹ Mihai Eminescu, *Opere Politice*, Ediție integrală, alcătuită și îngrijită de Cassian Maria Spiridon, Editura Timpul, Iași, 2008, p. 7, carte pe care o consider drept fundamentală în Cultura română, cea mai importantă.

istoric pe cât de glorios, pe atâta de nefericit”², aprecia Mihai Eminescu. *Ca Națiunea să continue Trecutul, să fie demn de acesta, nu e de-ajuns să se raporteze la acel trecut, ci să rectifice greșelile din timpurile vechi. Nu calitățile, sacrificiile trecutului sunt suficiente în realizarea unei solidarități naționale, ci crearea la nivelul Societății românești a unei Direcții Sigure în Conștiința Națională*³, postula Eminescu.

În acest sens, o generație, generațiile unui timp definit trebuie să înțeleagă a faptului ca adevărați agenți ai Istoriei. Trebuie să-și asume responsabilitățile în mod conștient. Istoria Lumii nu e hazard, gândea, pe urmele lui Hegel (1770–1831), Mihai Eminescu. Istoria nu e întâmplare, ci necesitate. *În istoria omenirii cugetă Însuși Dumnezeu. Cugetarea Lui e Dreaptă și Justă. Istoria Omenirii este identică cu cugetarea lui Dumnezeu. Toată Istoria nu este decât „desfășurarea cugetării lui Dumnezeu”*⁴, nota poetul național. Întruparea cugetării divine, definirea acesteia, fapta pozitivă sau nu, aparține individului, indivizilor. O generație se raportează la Dumnezeu prin *faptele sale*. Cauzele acestora, împlinirea acestora, ascund motivații în parte puțin cunoscute. Mai mult, fapta, faptele unei generații depind de voința, de voințele indivizilor ce o formează. *Temelia pe care zidesc generațiile prezentului este dată de moartea, sacrificiul generațiilor din vechime*. Idealul unei generații se află ascuns în viața poporului de care aparține. Oamenii mari ai României, accentua Eminescu, au avut și au urmărit un vis de aur de care nu s-au dezis. Dacă o generație lucrează la zidirea unui Ideal, acel Ideal era cuprins în însuși sufletul poporului român. Realizarea lui devine o legitate inexorabilă ca expresie nu a unor voințe separate, individuale, egoiste, ci a unei necesități generale, postula Mihai Eminescu.

În Istorie, realizarea Binelui este rezultatul voinței, cugetării tuturor. Iarăși. Răul istoric, dacă persistă sau triumfă, izvorăște nu din cugetarea lui Dumnezeu, ci urmare a cugetării individuale. O generație, dacă e conștientă de menirea ei, trebuie să formuleze

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, p. 8.

limpede necesitățile Națiunii, trebuințele acesteia, și nu trebuințele individuale. Marii oameni se lasă conduși de ideile mari ale Națiunii, nu de ideile lor personale.

Iubirea de țară e parodie și batjocură în gura multora. Aparținerea la Națiune se simte din ființă, și nu declarată cu vorbe mari, goale și mincinoase. Dragostea adâncă nu are nevoie de vorbă. Ea se declară rar. Cum evreii cei vechi nu aveau voie să rostească numele Dumnezeului lor, sublinia Mihai Eminescu, așa și cei care iubesc România și poporul său dau pe față rar și dragostea lor. Acești oameni iubesc poporul românesc fără a-i iubi pe impostorii și semi-doctii aflați în mijlocul lor.

*Aceste idei/considerații le-am identificat foarte devreme la Mihai Eminescu, la 1870 (în 15 septembrie), în *Convorbiri Literare*, și 1871, în *Românul* (15 august).*

Despre Originea Românilor

La 13 ianuarie 1878, în *Timpul*, atenția lui Mihai Eminescu a fost reținută de afirmațiile unui savant din Viena, „dl. Fligier”¹, care, într-o conferință susținută la Societatea Antropologică, a combătut opiniile savanților români cum că poporul român „s-ar trage din vechii romani”².

Respectivul învățat, sublinia Mihai Eminescu, își argumenta ideea pe faptul că forma craniului la români este radical diferită de aceea a italienilor³. Drept urmare, dr. Fligier susține că între italieni și români nu ar exista nicio înrudire. Ceea ce susțin savanții români cum că românii ar fi urmașii coloniștilor „soldați din Italia e o fantasmă”⁴. Înainte de împăratul Traian (97–117), Italia ar fi fost depopulată. Cuceritorul Daciei a colonizat la gurile Dunării „populații semitice, din Asia Mică, din Siria”⁵. Dr. Fligier îl combate („polemizează cu Mommsen și cu alți învățați”⁶).

În opinia lui dr. Fligier, așadar, românii, dacă sunt urmașii coloniștilor romani aduși de Traian în Dacia cucerită de el, „ar fi înrudiți prin sânge nu cu italienii, ci cu jidani”⁷, trăgea concluzia Mihai Eminescu. Românii, mai degrabă, sunt „coborâtori direcți din vechii traci”⁸, nota poetul național că afirmase savantul vienez, dr. Fligier. Mihai Eminescu nu ezită să combată cele susținute de savantul vienez, iar argumentele

¹ *Ibidem*, p. 10.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*. Mihai Eminescu făcea trimitere la marele istoric german Theodor Mommsen (1817–1903), autorul unei monumentale cărți numită „*Istoria Romană*”, carte tradusă și în limba română.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

sale s-au bazat pe caracterul unitar al limbii române. În viziunea poetului național, limba română „e Unica în Europa care n-are, propriu-zis vorbind, dialecte”⁹. Pe o întindere de pământ uriașă, sublinia geniul tutelar al Națiunii Române, „despărțiți de munți și fluviu, românii vorbesc o singură limbă”¹⁰. Dacă românii ar fi urmașii populațiilor semitice colonizate de Traian și alți împărați în Dacia, afirma Eminescu, aceștia ar fi lăsat în limba română „o urmă cât de slabă, care însă nu se găsește deloc”¹¹.

De altfel, dacă dr. Fligier ar fi avut dreptate, limba română ar fi ajuns o limbă latină „pronunțată jidovește”¹². Faptul este inexistent, căci toată lumea o știe că „jidanii moderni, de exemplu, chiar de-o sută de ani să fie în țară, nu sânt în stare să pronunțe românește”¹³.

Apoi, nu s-a constatat de către istorici cum că „coloniștii ar fi fost semiți”¹⁴. Afirmația istoricului roman Eutropius, sublinia apăsător Mihai Eminescu, cum că Traian a colonizat în Dacia cucerită coloniști „*Ex toto orbe Romano* (subl. M.E.) nu poate fi interpretat prin Siria, Asia Mică ș.a.”¹⁵. Limba română a păstrat elemente ale unei „latinități arhaice”¹⁶, care elemente s-au păstrat „numai în Italia”¹⁷ și de coloniști aduși din marginile îndepărtate ale Imperiului roman. Dacă coloniștii așezați în Dacia ar fi fost străini de Italia, ei ar fi vorbit „limba clasică a statului”¹⁸, iar elementele latinei arhaice ar fi lipsit cu desăvârșire.

La 1878, când scria aceste rânduri, constat că Mihai Eminescu nu accepta descendența traco-dacică a poporului român pe motiv că nu se știe nimic, cine au fost dacii și „care

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ *Ibidem.*

¹² *Ibidem.*

¹³ *Ibidem.*

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ *Ibidem.*

¹⁶ *Ibidem.*

¹⁷ *Ibidem.*

¹⁸ *Ibidem.*

era limba lor”¹⁹. La 20 de ani, Mihai Eminescu nu era încă marele iubitor de daci, strămoșii cei mari, îndepărtați. *Roma, doar ea, era maica Românilor.*

¹⁹ *Ibidem.*

„Unirea Principatelor într-un singur stat sub nume de România”

La 21 mai 1880, din motive pe care nu le identificăm, Mihai Eminescu scrie un consistent studiu despre importanța deosebită avută în istoria poporului român de către „Adunarea ad-hoc a Moldovei de la 1857”¹, adunare pe care el o numește „Adunarea-mumă”². Măreția acestei Adunări, în viziunea poetului, era dată, înainte de orice, de calitatea membrilor ce o formau. Așa, au intrat în Adunarea ad-hoc de la Iași oameni de ispravă, serioși, dăruiți obștii naționale între care numește pe arhierii, literați de seamă, reprezentanți ai familiilor vechi, istorice, reprezentanți ai „breslelor și ai țăranilor”³.

În acea Adunare „nu intrase încă ulița Bucureștilor”⁴, nota Mihai Eminescu. Membrii Adunării au discutat îndelung, cu iubire și dragoste de neam, „toată programa dezvoltării ulterioare a statului român”⁵, iar hotărâri au fost luate „aproape întotdeauna în unanimitate”⁶. Crede că ar trebui să fie, din nou, tipărite procesele-verbale ale Adunării ad-hoc de la 1857 pentru ca generațiile mai noi să înțeleagă cum acei mari oameni au strunit și îngropat disputele dintre ei în dauna marilor interese generale. La 1857, patimile stricătoare ale „diatribelor de partid”⁷ nu influențau starea lucrurilor. Prezintă cititorilor *Timpului* cum, la 1857, o Comisie avusese obligația de a identifica reformele noi, fundamentale ce trebuiau efectuate în vederea unei organizări a României unificate. *Înșiruie cum respectiva Comisie, la 15 octombrie 1857, a*

¹ *Ibidem.*

² *Ibidem.*

³ *Ibidem*, p. 11.

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Ibidem.*

⁶ *Ibidem.*

⁷ *Ibidem.*

redactat 12 puncte necesare modernizării statului român unificat, între care sublinia stabilirea hotarelor noi țări de către o Comisie europeană; toți străinii din România să fie supuși obligatoriu jurisdicției românești; eliberarea comerțului românesc de sub orice tutelă străină; crearea unei armate naționale; libertatea oricărui cult religios „în marginea capitulațiilor”⁸; înființarea unui areopag religios independent care să rezolve problemele bisericii naționale; egalitatea în fața legilor; posibilitatea ca orice român să acceadă la funcții în stat; contribuții generale pentru toți, serviciu militar general; drepturile politice pentru toți românii „de orice religie creștină”⁹; independența puterilor în Stat; independența puterii judecătorești, care trebuie ocrotită de ingerințele administrației de stat; miniștri responsabili.

Între cei care au fost autorii dorințelor Națiunii la 1857, Mihai Eminescu a trecut numele ierarhului Neofit Scriban, a unor P. Mavrogheni, C. Rolla, M. Kostaki, M. Kogălniceanu, V. Mălinescu, C. Iacovachi, Lascăr Catargiu, N. Stan.

Subliniază în mod deosebit faptul că prin votul Adunării ad-hoc de la 29 octombrie 1857 au fost abolite privilegiile „de clasă”¹⁰ în România. Precizează că între cei care au votat și acceptat în unanimitate această măsură se aflau oamenii politici conservatori la acel timp, care oameni ei înșiși impuseseră luarea unor asemenea reforme constituționale.

Mai departe, poetul național reamintește contemporanilor săi că, la 7 octombrie 1857, Adunarea ad-hoc a Moldovei a hotărât și adoptat ca program politic național în 5 puncte esențiale: autonomia noului stat românesc „în cuprinderea vechilor lor capitulații, încheiate cu Înalta Poartă la 1393, 1460, 1511, 1634”¹¹; Unirea celor două state românești într-un singur stat care să fie numit ROMÂNIA; un prinț străin în fruntea noului stat dintr-o dinastie europeană ai căror urmași să fie crescuți în religia țării; Noul stat românesc să fie obligatoriu neutru; o Adunare Națională cu rosturi legislative; România

⁸ *Ibidem.*

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ *Ibidem.*

nou creată să fie pusă sub garanția colectivă a puterilor europene „care au subscris”¹² tratatul de pace de la Paris (30 martie 1857). Eminescu a notat că aceste deziderate ale Națiunii au fost votate de 81 din membrii Adunării, 2 dintre aceștia votând contra.

Menționează cum că, cu ocazia istoricului vot, mitropolitul Scriban a notat: „Unde-i Turma, acolo-i și Păstorul”¹³, pentru ca țaranul Ioan Roată să declare, tot cu acel prilej: „Noi nu știm a ura, dar Dumnezeu știe a se-ndura”¹⁴. Dacă a reamintit contemporanilor cele menționate mai sus, a făcut-o pentru a le preciza că în dorințele Adunării de la 1857 se găsesc în totalitate prevederile Constituției de la 1866 a României. De asemenea, subliniază dăruirea către Binele Obștesc a celor mai „deosebite case ale Moldovei”¹⁵ care au votat „c-o singură bătaie de inimă Unirea”¹⁶.

La 1857, a fost un entuziasm general văzut și la oamenii bătrâni din clasa conducătoare care au acceptat Unirea fără nicio „umbră de părere de rău”¹⁷, acceptând sacrificiile „ce i le aduceau Unirii”¹⁸. *La 1857 nu s-a constatat nicio dezbinare, niciun interes local așezat înaintea celui general, nicio clipă de ură. Toți, afirmă poetul național, părtașii la marile hotărâri aduceau laudă lui Dumnezeu că le-a permis să vadă cu ochii lor „cea mai frumoasă zi a neamului românesc”*¹⁹.

Mai departe, continua Eminescu, 24 de ani au trecut și iată că dorințele de la 1857 „au devenit realități”²⁰. Timpul trecut de atunci, preciza Mihai Eminescu, pe lângă realizările mari ale Națiunii, a adus „și lucruri”²¹ pe care Adunarea de la 1857 nu le-a dorit, nici prevăzut. Mihai Eminescu nu ezită să

¹² *Ibidem.*

¹³ *Ibidem.*

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ *Ibidem.*

¹⁶ *Ibidem.*

¹⁷ *Ibidem.*

¹⁸ *Ibidem.*

¹⁹ *Ibidem.*

²⁰ *Ibidem.*

²¹ *Ibidem.*